

Juridiska fakultetsstyrelsen
Torvald Larsson, universitetslektor
Henrik Wenander, professor

Remiss: Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:123)

U2026/00023

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Torvald Larsson och professor Henrik Wenander.

Fakultetsstyrelsen har inga synpunkter på det sakliga innehållet i betänkandet. När det gäller den föreslagna regleringens utformning vill fakultetsstyrelsen emellertid göra följande anmärkningar. De är disponerade utifrån de föreslagna lagändringarna med författningskommentarer men med hänvisning till det kapitel i betänkandet där förslaget behandlas.

Förslaget till 2 a kap. 36 § (avsnitt 10.4.5)

Enligt förslaget bör ansökningar om förhandsbesked om att förvärvsförbud inte gäller för sökanden behandlas skyndsamt. Därför föreslås att tillsynsmyndigheten ska lämna sådant besked inom tre månader efter det att ansökningen kom in. Tillsynsmyndigheten ska enligt förslaget få besluta om längre handläggningstid om det finns särskilda skäl.

Användningen av ordet skyndsamt i författningskommentaren (s. 326) med avseende på att beslut ska meddelas inom tre månader verkar i detta sammanhang avvika från hur ordet används i annan lagstiftning. Ett exempel är bestämmelsen i 2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen som anger att "[e]n begäran att få en avskrift eller kopia av en allmän

handling ska behandlas skyndsamt.” Kravet på skyndsamhet har där ansetts innebära att beslut om utlämnande ges samma dag som begäran gjorts, se Axberger, Tryckfrihetsförordningen (23 apr. 2026, JUNO), kommentaren till 2 kap. 16 §.

Bestämmelsen säger vidare inget om vad som ska gälla om myndigheten varken lämnar besked inom tre månader eller beslutar om förlängd tid. Fakultetsstyrelsen anser att den fortsatta beredningen av förslaget bör uppmärksamma vad som ska gälla i sådana fall, särskilt vilken betydelse som ska tillmätas bestämmelserna om försenad handläggning i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (2017:900), FL.

Förslaget till 2 a kap. 37 § (avsnitt 10.4.4)

Förslaget innebär att tillsynsmyndighetens förhandsbesked om att förvärvsförbud inte gäller är bindande, med vissa begränsningar. Fakultetsstyrelsen anser att bestämmelsens språkliga utformning bör ses över i den fortsatta beredningen av förslaget. Ett exempel på en mer tillgängligt formulerad bestämmelse om förhandsbesked finns i 9 kap. 42 § plan- och bygglagen (2010:900).

När det gäller andra stycket är tanken med förslaget att ett förhandsbesked inte ska kunna ändras (i angivna delar), och därmed inte bli föremål för någon ny prövning. Det blir därför något förvirrande när författningskommentaren talar om ”omständigheter som förändrar myndighetens bedömning”. Det behöver förtydligas i vilka situationer det blir aktuellt att göra en sådan ny bedömning. Det finns också anledning att förtydliga i vilken mån de allmänna bestämmelserna om ändring av meddelade förvaltningsbeslut i 37 och 38 §§ FL ska vara tillämpliga.

En fråga som kan övervägas för den fortsatta beredningen är om det finns anledning att i stället för den föreslagna konstruktionen reglera förutsättningarna för ändring av det meddelade förhandsbeskedet, då med beaktande av de gränser som Europadomstolens praxis om egendomsskydd innebär (jfr Europadomstolen, *Hellborg v. Sweden*, mål 47473/99, dom den 28 februari 2006 punkt 49).

Förslaget till 26 kap. 10 b § (10 kap.)

Förslaget, som tidigare lagts fram i delbetänkandet SOU 2025:37, innebär en obligatorisk straffavgift för vissa angivna avvikelser ("En tillsynsmyndighet *ska* [kursiverat här] besluta om sanktionsavgift ..."). Myndigheten ska dock inte besluta om avgift när det är uppenbart oskäligt. Det framgår inte tydligt av författningskommentaren till bestämmelsen i vare sig SOU 2025:37 (s. 537 i det betänkandet) eller nu aktuellt betänkande varför kommittén föreslår en så långtgående reglering och så begränsade möjligheter till undantag. Formuleringen "ska besluta" ger inget utrymme för en bedömning av proportionaliteten i ingreppet i enlighet med 5 § tredje stycket FL.

Enligt delegation

Torvald Larsson

Henrik Wenander